

SAĞLIĞIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr.ÜyeEsra TURAL BÜYÜK

ÖYKÜ ALMA

- ◉ Öykü alma, çocuk ve aile ile iletişim kurulmasını gerektirir.
- ◉ Çocukla iletişimde sözel iletişim tekniklerinin yanı sıra, sözel olmayan iletişim teknikleri de (beden dilinin kullanılması) çok önem taşır. İletişim, çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygun olmalıdır

ÖYKÜ ALIRKEN;

Öyküde çocuğun yaşına göre belirli konulara odaklanılır:

- ◉ Bebekler: prenatal ve postnatal öykü, beslenme, gelişim
- ◉ Okul öncesi: ev ortamı, güvenlikle ilgili durumlar, gelişim, ebeveynlerin tepkileri
- ◉ Okul çocuğu: okul, arkadaşlar, önceki hastanede yatma deneyimleri ve verilen tepkiler
- ◉ Adölesan: Alkol, sigara, arkadaşlar, cinsel öykü, ebeveynlerle ilişkiler, kimlik

VERİ TOPLAMA

- ◉ Çocuğun sağlık, hastalık ve kişisel-sosyal öyküsüne ilişkin veri toplanır ve çocuğun hemşirelik bakım planı için organize edilir.

Veri, üç grupta toplanır:

- ◉ Tanımlayıcı-Fiziksel veriler
- ◉ Psiko-sosyal veriler
- ◉ Gelişimsel veriler

Tanımlayıcı Veriler

A-Çocuğun Bilgileri: Yaşı, cinsiyeti, etnik grubu, adresi, telefon numarası, acil durumlar için iletişim adresi ve telefonu.

B-Var olan hastalık ya da yaralanma öyküsü: Halen var olan her bir sağlık sorunu için tanılama yapılır

C-Geçmiş Öykü: Çocuğun daha önceki sağlık durumu hakkında ayrıntılı bilgi alınmasını içerir. Doğum öyküsü ve tüm geçirilmiş hastalık ve yaralanmalarla ilgili ayrıntılı öykü alınır.

D-ÇOCUĞUN ŞİMDİKİ SAĞLIK ÖYKÜSÜ

- ◉ Sağlığın korunması:
- ◉ İlaçları:
- ◉ Allerjileri:
- ◉ Bağışıklama durumu: Aşıları, tarihleri, oluştuysa reaksiyonlar
- ◉ Güvenli önlemlerin alınıp alınmadığı:
- ◉ Aktiviteleri ve egzersizleri:
- ◉ Beslenme:
- ◉ Uyku:

E-AILE ÖYKÜSÜ:

- Ailedeki bireyler: Anne ve babanın yaşları ve sağlık durumları, kardeşlerin sayısı ve sağlık durumları
- Ailenin sosyal öyküsü: Yaşadıkları yer, ekonomik durumları, sosyal güvence durumları, aile içi ilişkiler

F- SİSTEMLERİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ:

- Hemşire kapsamlı bir fizik değerlendirme için çocuğun tüm sistemlerini taramalıdır
- 5-7 yaşından büyük çocuklarda yatağa ıslatma, tırnak yeme, kekemelik gibi durumlar da değerlendirilir.

DEĞERLENDİRME İÇİN GENEL REHBER

- Değerlendirmeyi uygun, tehdit oluşturmayan bir ortamda yapın
- İyi aydınlanmış ve doğal renklerle dekore edilmiş bir oda seçin
- Oda sıcaklığının uygun olmasına dikkat edin
- Ürkütücü ve yabancı malzemeleri ortamdan uzaklaştırın
- Çocuklar için bazı oyuncaklar bulundurun
- ◉ Özellikle okul çağı ve adölesan dönemdeki çocuklarda mahremiyete özen gösterin

- Çocukla oyun oynamak için zaman ayırın
- Çocuğun işbirliği yapmaya hazır olduğunu gösteren ipuçlarını gözleyin
- Hemşire ile konuşması
- Göz iletişimi kurması
- Teklif edilen araç gereci kabul etmesi
- Fiziksel dokunmaya izin vermesi
- Ebeveyninin kucağı yerine muayene masasını tercih etmesi

FİZİKSEL DEĞERLENDİRMEDE GELİŞİM DÖNEMLERİNE GÖRE YAKLAŞIM-1

- **Yenidoğanlar ve 6 Aydan Küçük Bebekler**
- Bebekler, fiziksel değerlendirmeye direnç göstermemeleri nedeniyle değerlendirmenin en rahat yapıldığı gruptur.

FİZİKSEL DEĞERLENDİRMEDE GELİŞİM DÖNEMLERİNE GÖRE YAKLAŞIM-2

- ◉ **6 Ayın Üzerindeki Bebekler**
- ◉ Ayrılık ve yabancı anksiyetesinin gelişmesi nedeniyle, genellikle fiziksel değerlendirmeye tepkilidirler. Bu nedenle ebeveynleri ile birlikte olmaları sağlanmalıdır.

FIZIKSEL DEĞERLENDİRMEDE GELİŞİM DÖNEMLERİNE GÖRE YAKLAŞIM-3

- ◉ **1-3 Yaş Dönemi**
- ◉ Bu yaş dönemindeki çocuklar negatif, aktif ve meraklıdırlar.

FİZİKSEL DEĞERLENDİRMEDE GELİŞİM DÖNEMLERİNE GÖRE YAKLAŞIM-4

- ◉ **Okul Öncesi Dönem**
- ◉ Bu yaş grubundaki çocukların çoğu fiziksel değerlendirme sırasında işbirliği yaparlar ancak çocuk için değerlendirmeye hangi alandan başlanmasının daha iyi olacağı gözlenmelidir.

FİZİKSEL DEĞERLENDİRMEDE GELİŞİM DÖNEMLERİNE GÖRE YAKLAŞIM-5

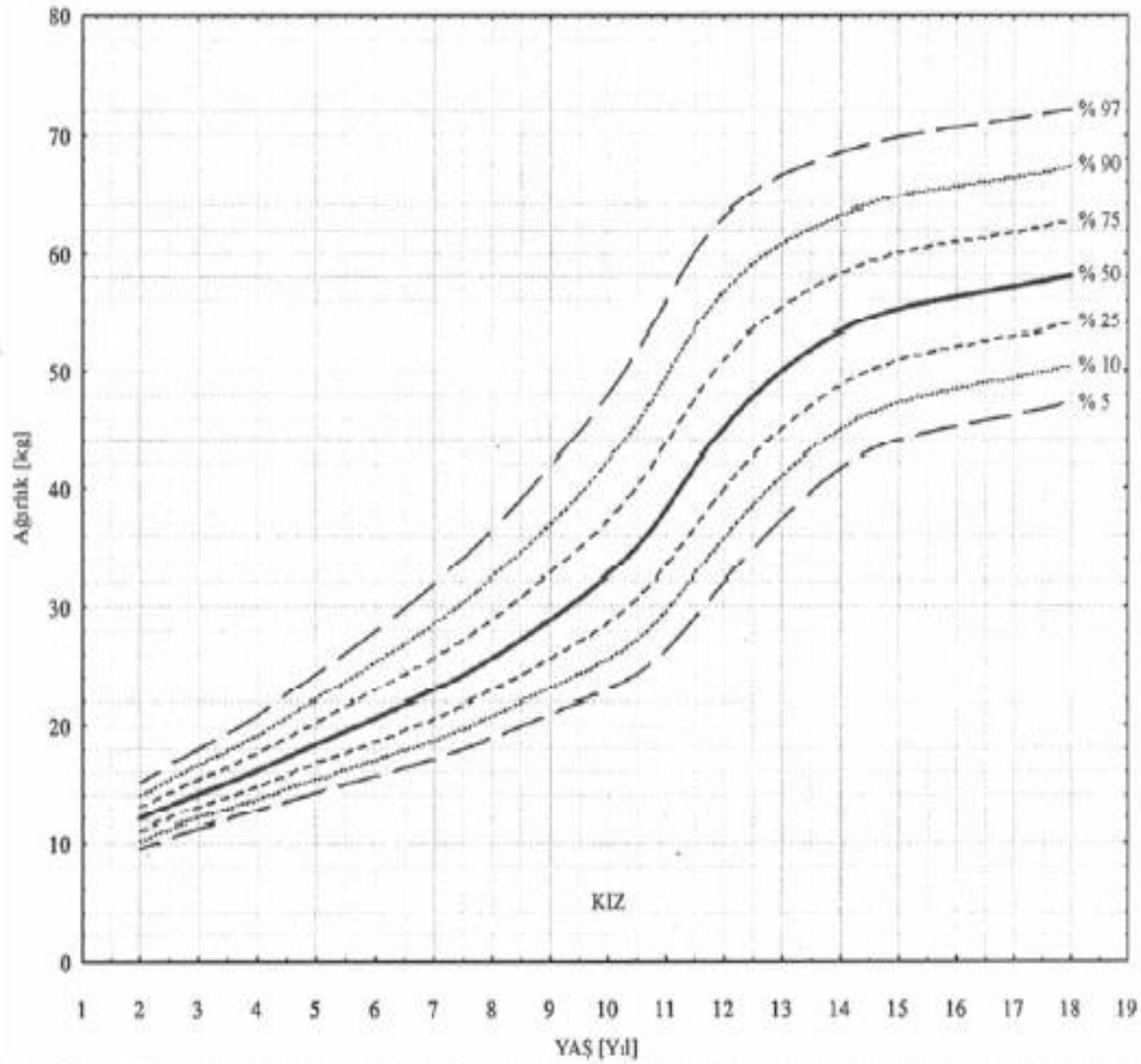
- ◉ **Okul Dönemi**
- ◉ Okul dönemindeki çocuklar için başarı, gizlilik, cesaret ve bağımsızlık kavramları önem taşır.
- ◉ Bu yaş grubundakiler fiziksel değerlendirme sırasında işbirliği yaparlar ve muayene masasına oturabilirler.

FIZIKSEL DEĞERLENDİRMEDE GELİŞİM DÖNEMLERİNE GÖRE YAKLAŞIM-6

- ◉ **Adölesan Dönem**
- ◉ Benlik saygısı, beden imgesi, bağımsızlık, gizlilik, cinsellik bu yaş grubu için önemli olan faktörlerdir.
- ◉ Adölesanlar genellikle kaygılarını aile dışında bir yetişkinle paylaşmak konusunda isteklidirler.
- ◉ Adölesan özel olarak ebeveyninin yanında olmasını istemedikçe yalnız değerlendirilir.

ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLER

- Büyümenin değerlendirilmesinde yaşa ve cinsiyete göre ağırlık, boy ve baş çevresi ölçümleri, en sık kullanılan antropometrik ölçümlerdir.
- Boy ve vücut ağırlığının birlikte değerlendirilmesi gereklidir.
- Her ikisinin de benzer persantillerde olmaları beklenir.

YAŞAM BULGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Yaş	Solunum Hızı	Vücut Sıcaklığı (aksiler)	Kalp Atım Hızları (uyanıkken)	Kalp Atım Hızları (uyurken)	Kan Basıncı	
					Sistolik	Diastolik
Prematüre	40-70	-	110-180	-	-	-
Yenidoğan	30-60	36.0-37.2	100-180	80-160	60-90	20-60
0-1 yaş	30-60	-	100-160	75-160	87-105	53-66
1-3 yaş	24-40	36.4-37	80-110	60-90	95-105	53-66
3-6 yaş	22-34	36.4-37	70-110	60-90	95-110	56-70
6-12 yaş	18-30	36.4-37	65-110	60-90	97-112	57-71
12-18 yaş	12-16	36.4-37	60-100	50-90	112-128	66-80

BAŞTAN AYAAĞA FİZİKSEL DEĞERLENDİRME

- ◉ **Genel Görünümün Değerlendirilmesi**
- ◉ Çocuk iyi mi yoksa hasta mı görünüyor?
- ◉ Çocuğun yaşına göre boyu ve kilosu uygun mu?
- ◉ Çocuk iyi beslenmiş görünüyor mu?
- ◉ Çocuğun rengi nasıl? Soluk mu? Sarı mı? Siyanotik mi?
- ◉ Postürü normal mi? (Ağrısı olan çocuklar genellikle anormal bir pozisyonda dururlar)
- ◉ Çocuğun hijyen düzeyi nedir?
- ◉ Spesifik bir hastalığa yönelik lezyon var mı?
- ◉ Belirgin bir vücut kokusu var mı?
- ◉ Çocuk rahat mı sıkıntılı mı? Letarjik mi yoksa aktif mi?
- ◉ Solunumu rahat mı sıkıntılı mı?

MENTAL DURUMUN DEĞERLENDİRİLMESİ

- ◉ Mental durumun değerlendirilmesi de genel görünüm bilgileri içerisinde yer alır.
- ◉ Çocuğun genel bilinç düzeyi değerlendirilerek başlanır.
- ◉ Çocuk alert mi? Soruları kolaylıkla yanıtlayabiliyor mu?
- ◉ Oryantasyon durumu değerlendirilir (nerede, kiminle, ne zaman gibi).
- ◉ Yaşına uygun davranış sergileyip sergilemediğine bakılır.
- ◉ Okul öncesi dönemden itibaren yakın ve uzak hafıza da değerlendirilir

DERİNİN DEĞERLENDİRİLMES-1

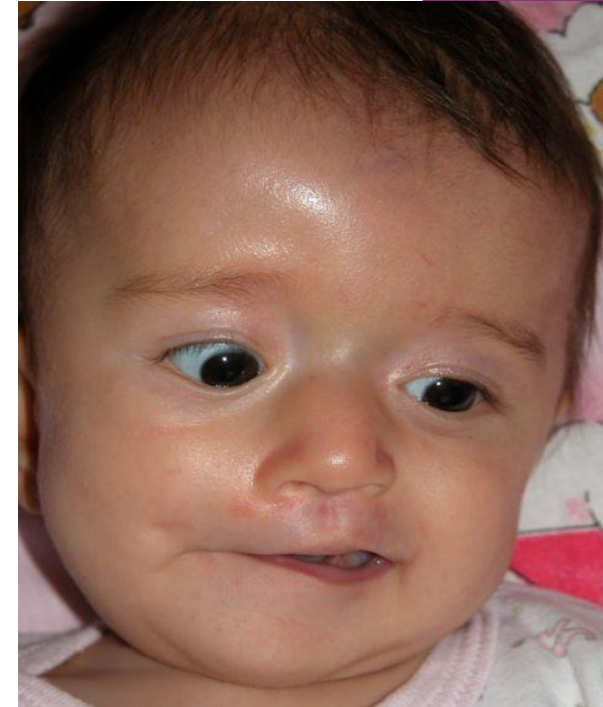
- Deri aydınlık ve sıcak bir ortamda, inspeksiyon ve palpasyon yöntemleri kullanılarak değerlendirilir.
- Fiziksel değerlendirmede derinin rengi, görünümü, ısısı, nem, pigmentasyon, lezyonlar, skar dokuları, yüzeysel damarlanma, ödem, deri turgoru ve kapiller dolum süresine bakılır.

BAŐIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- BaŐı değerlendirirken, el baŐın üzerine konularak dűzensiz bir yapı, gerginlik ya da ۆdem olup olmadığı kontrol edilir.

YÜZÜN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Çocuğun konuşurken, gülerken, ağlarken vb durumlarda oluşan yüz ifadeleri simetri yönünden değerlendirilir.

BOYNUN DEĞERLENDİRİLMES-1

- Boyun simetri ve uzunluk açılarından değerlendirilir.

LENF NODLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ-1

- Parmak uçları ile dairesel hareketler yapılarak ve fazla bastırılmamaya özen gösterilerek aksillar, servikal ve inguinal lenf nodları kontrol edilir.

GÖZLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ-1

- Gözler simetri, sık göz kırpma, şaşılık ya da çocuğun gözünü devamlı ovması gibi belirtiler yönünden gözlenir.

BURNUN DEĞERLENDİRİLMESİ -1

- Burun kanatlarının solunuma katılıp katılmadığına bakılır.

KULAĞIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- İşitmenin kontrol edilmesini, dış kulağın inspeksiyonunu ve palpasyonunu, iç kulağın ise otoskop ile incelenmesini içerir.

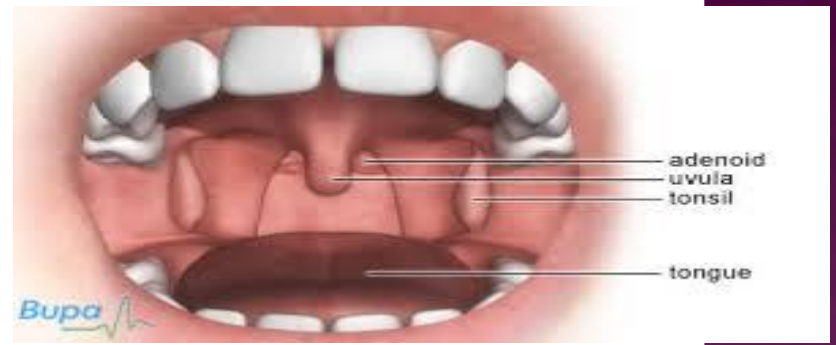
AĞZIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Küçük çocuklar ağızları ve boğazları değerlendirilmeden önce basit açıklamalara gereksinim duyarlar.
- Çocukların çoğu dişlerini rahatlıkla gösterebilirler.
- Çocuk ağızını değerlendirme yapabilecek kadar açamazsa dil üzerine abeslang ile hafif bir şekilde bastırılabilir.

DİL

- ◉ Dilin rengi, nemliliği, büyüklüğü ve lezyon olup olmadığı kontrol edilir. Dilin normal rengi pembe ve nemlidir.

BOĞAZIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- ◉ Boğazın değerlendirilmesinde amaç farenksi, epiglottisi ve tonsilleri incelemektir.
- ◉ Uvulanın orta hatta olup olmadığı kontrol edilir.
- ◉ Tonsillerin büyüklüğü, rengi, eksüda ve müküs olup olmadığı değerlendirilir.

GÖĞÜS ŞEKLİ

- ◉ Göğsün şekli, biçimi, simetrisi, hareketleri, kemik yapıları ve memeler kontrol edilir.

ABDOMINAL PALPASYON SIRASINDA RAHATLIĞIN SAĞLANMASI

- ◉ Önce yüzeysel palpasyon, sonra derin palpasyon yapılır.
- ◉ Ağrılı alanlar en son palpe edilir.
- ◉ Çocuğun ebeveyninin elini tutması ve rahatsız olduğunda elini sıkması sağlanır.

GENİTAL ORGANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Çocuk sırt üstü yatarken yapılır.
- Adölesanlarda genital değerlendirilmesi, fiziksel değerlendirmenin sonuna bırakılır.
- Değerlendirme sırasında mahremiyete özen gösterilmelidir.
- Değerlendirme sırasında genital bölgelerin anatomik yapısı ve fonksiyonları hakkında da bilgi verilebilir.

KAS-İSKELET SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- ◉ **Kemik, Kas ve Eklemlerin İncelemesi**
- ◉ Kollar ve bacaklar her hangi bir deformite, kısalık, uzunluk, şekil bozukluğu, deri rengi ve anormal kıvrımlar yönünden gözlenir.
- ◉ Eklemler büyüklüğü, rengi, hareket yeteneği yönünden gözlenir ve karşılaştırılır.

SİNİR SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- ◉ **Bilişsel İşlevler**
- ◉ Çocuğun davranışları, yüz ifadeleri, iletişim becerileri, aktivite düzeyi ve bilinç düzeyi gözlenir.
- ◉ Çocukta belirlenen veriler, yaş grubuna göre beklenenlerle karşılaştırılır.

BİLİNÇ DÜZEYİ

- ◉ Bebek ve çocuğa yaklaşırken onun yüz ifadesi, iletişimi de dahil olmak üzere uyanıklık ve aktivite düzeyi değerlendirilir.
- ◉ Çocuklar normalde uyurken kolaylıkla uyandırılabilirler.
- ◉ Uyandırılmayan çocukta bilinç düzeyinde farklılaşma olabilir.
- ◉ Bilinç düzeyindeki azalma beyin yaralanması, konvülsiyon, enfeksiyon ya da beyin tümörü gibi birçok nörolojik nedenden kaynaklanabilir.